

zhaja razen nedelj in praznikov
vsak dan opoldne.

Uredništvo in upravnishvo v Ljubljani,
Franciška ulica št. 6, 1. nadst.,
Učiteljska tiskarna.

Rokopisi se ne vračajo, nefrankirana
pisma se ne sprejemajo. Reklamacije
za list so poštne proste.

NAPREJ

Glasiło jugoslovanske socialno demokratične stranke

Stev. 131.

V Ljubljani, torek dne 18. decembra 1917.

Leto I.

K strankinemu zboru.

Sodrug! Sodružice! Danes teden se bo vršil deseti redni strankini zbor Jugoslov. soc. demokracije v Ljubljani. Zadnji zbor je imela naša stranka prav tiste dni, ko se je izvršil znani umor v Sarajevu, ki je direktno zametil dolgo pripravljano eksplozijo na evropskem kontinentu. Takrat je šlo le za evropsko vojno, ki se je pa polagoma razširila na ves svet. Vojne razmere so obustavile domala vse politično delovanje, ki je počivalo nad tri leta. V proletarskem političnem boju pomeni ta doba ogromno izgubo dragocenega časa na eni strani, na drugi strani pa je vojna prava vzgojiteljica proletariata, eksperiment, iz katerega se nazorno uči vse človeštvo, kako nesrečne posledice prinašajo obstoječe razmere in kako mnogo je treba preurediti v družbi, da se obvarujemo takih nesreč.

Po dolgih treh letih so se nazori človeštva jako spremenili. Dogodki so ustvarili popolnoma drugačno razpoloženje, razpoloženje, ki je mnogo bližje našim nazorom, našemu programu nego je bilo pred vojno. Vojna je po našem mnenju ustvarila povsem novo svetovno in socialno naziranje. Naš strankini zbor bo to dejstvo konstatiral ter izvajal konsekvence, ki bodo stremele v prvi vrsti za to, da se lotimo zopet domačega praktičnega dela. Ves naš kongres bo torej posvečen organizatoričnemu delu, in sicer v dveh smereh: prvič, da sami izvedemo v stranki dobro organizacijo in drugič, da korakamo s časom in podpiramo vse, kar bi utegnili koristiti interesom svobode v vsakem oziru in kakor se ujema z našimi načeli. Pri tem pa nikakor ne prihajajo v poštev le izključno naši končni razredni interesi, marveč tudi sporedne socialne in politične svobode, v Avstro-Ogrski zlasti narodnostne svobode, ker te pospešujejo razvoj, urejujejo razmere narodov in s tem pripomorejo, da se posamezne narodnostne skupine razvijajo sporedno. Seveda naše stremenje v tem pogledu ne more in ne sme škodljivo tangirati našega razrednega stališča, zakaj naše načelo je in ostane: enakopravnost za vse in v vsakem oziru. Za splošni napredek nam je!

Zaraditega torej, ker se je svetovno naziranje v tej vojni tako močno preobrazilo, je potrebno, da poseže v ta preobrat tudi naša stranka, in sicer z vso svojo energijo, z vso svojo dušo, kar je pa mogoče le z dobro izvedeno in zavedno organizacijo. Le taka organizacija, strogo konsolidirana, utegne pospeševati naš cilj.

Vprašanje avstrijske internacionale, vprašanje svetovne internacionale so aktualna vprašanja. Toda ta vprašanja so tako jasna, da nam ni treba drugega kakor sodelovati v ta namen, da se internacionala obnovi tako, da bo v soglasju z razvojem razmer.

V dno srca smo prepričani, da je v tem trenutku za naš strankini zbor najvažnejša naloga organizatorično delo, tisk, in živo sodelovanje pri vseh političnih vprašanjih, ki se tičejo slovenskega in vobče proletariata.

Na tem strankinem zboru bo naše geslo: **dobra organizacija in neumorno delo za vse, kar širi proletarsko zavest in pospešuje njega interese.**

Senzacionalna razkritja proti Caillauxu.

V francoski zbornici je bilo pretečeni petek razdeljeno pismo vojaškega guvernerja v Parizu, ki zahteva preklanje parlamentarne imunitete posl. Caillauxa. Pismo se glasi: Tekom preiskav zaradi zvez s sovražnikom, ki jih vo-

dijo sedaj civilna in vojaška sodišča, so bila skoro pri vseh obdolžencih razkrita številna Caillauxova pisma, iz katerih izhaja jasno, da so obstojale med njim in obdolženci tajne zveze. Pisma, ki so bila zaplenjena tekem preiskave proti Bolu, so posebno obojevalna. Caillaux pozivlja v pismih med majnikom 1916 in julijem 1917 neprestano Bola, naj se zgleda pri njem, ker se mora razgovoriti z njim o celi vrsti stvari, o katerih da mu ne more poročati pisмено. Ta pisma dokazujejo, da sta imela Caillaux in Bol med seboj zaupnosti, ki sta jih prikrivala s tako previdnostjo, da je sum popolnoma upravičen. Vojaški guverner govori nato o odnosih med Caillauxom in Almereyde in konstatira, da se je pisemsko občevanje med obema nadaljevalo tudi leta 1917, ko je že odbila ura pravičnosti. Caillaux je v pismih obdržal gonjo Almereyde v »Bonne route«, in imel sploh velike simpatije za ves okoliš Almereyde. Vojaški guverner spominja nato na zadnje Cavallini, s katerim je imel Caillaux stanke tudi v Rimu. Akcije Caillauxa v Rimu so vsekakor zelo sumljive. Predlogu za dovolitev kazenskega zasledovanja Caillauxa so priložene listine, iz katerih izhaja, da je stopil Caillaux decembra 1916 v Rimu v stike z ljudmi, ki so v vsakem oziru sumljive, ne samo zaradi njihovih nevtarističnih naziranj ampak tudi zaradi njihovega germanofilstva. Trije izmed njih so bili sokrivci Cavallinija. Caillaux se ni bal uprizarjati ni v navzočnosti važnih oseb v Rimu zločinski propagando. Pojasnjeval jim je, da se nahaja Briandov kabinet pred padcem in da bo brezdvomno nadomeščen s Clemenceaujem, čigar kabinet da se bo zamogel držati le s postritvijo vojne. Toda vsled novih vojaških naporov naglo izčrpana Francija ne bo mogla nadaljevati vojne preko spomladi 1917, kakor bo prevzel vladno in sklenil mir. Italija da se mora torej pripraviti na sklenitev posebnega mira z Nemčijo. Svet da se bo čudil nad ugodnostmi, ki da jih bo dovolila Nemčija Italiji in Franciji, kajti vse vojne stroške bosta morala nositi Rusija in Balkan. Srbija da bo izginila, kar je čisto prav, enako tudi Rumunija. To je sicer nesreča, vendar pa je boljše, da jo plača Rumunija. Kakor hitro bo podpisan mir, bo sklenila Francija zvezo z Italijo, Nemčijo in Španjo proti Rusiji in Angliji, ki ste pravi sovražniki imenovanih držav. Predlog za dovolitev kazenskega preganjanja se končuje z besedami: Iz vseh navedenih dejstev izhaja zadosti vzrokov za sumničenje Caillauxa, ki je deloval tekem vojne za razpad naših zvez in s tem podpiral sovražnike.

Bern, 15. decembra. Lionski listi poročajo iz Pariza: Početkom današnje seje poslanske zbornice je Caillaux nagloma stopil na govorniški tribuno. Izjavil je, da ni bil navzoč v zbornici, ko se je prečitel predlog, naj se razveljavi njegova parlamentarna imuniteta, in da bo v prihodnjih dneh raztrgal lažnjivo mrežo, katere se je naperila proti njemu. Caillaux izjavi končno, da bo ministrskega predsednika, ki ni navzoč v seji, pozval na razgovor.

Pariz, 15. decembra. Parlamentarni preiskovalni odsek je zaslial danes poslanca Caillauxa.

Vislice in ječe.

V proračunskem odseku so obravnavali v soboto proračun justičnega ministrstva. Pri tej priliki je govoril sodrug Seitz sledeče:

Kljub amnestije sedi še na tisoče oseb v ječah na podlagi odredbe protustavnih izjemnih sodišč. Justični minister je priznal sam, da je od julija 1917 po krivici pridržanih več sto oseb v preiskovalnem zaporu le zaradi tega,

ker še niso sestavljena pristojna porotna sodišča. V času, ko so bila protustavno odpravljena porotna sodišča, niso namreč imeli niti prvotnih porotniških izkazov v evidenci. Najbrže so mislili, da bo trajala era Hochenburger-Schauer večno. Avstrijski narodi imajo le eno misel: Maščevati se nad justičnimi zločini zadnjih let in rešiti žrtve. Tako misli sedem narodov in velik del Nemcev. Le neka višja plast Nemcev misli v svoji zaslepljenosti, da bodo vislice in ječe trajna opora njihove oblasti. Toda prej ne bo miru, prej ne bo obnovljena Avstrija v državnoopravnem oziru, dokler se ne ustvarijo garancije, da se izpremeni država v pravno državo. Najvažnejša državopolitična vprašanja se rešujejo v parlamentu s slučajnimi večinami, celi narodi stoje v najskrajnejši nesprotnosti proti vladi le zaradi pravne kršitve, pod katero trpe. In v takem času, ki zahteva hitrih političnih odločitev, se razgovarja justični minister s svojimi učenjaki o doktorskem vprašanju, če učinkujejo odredbe po § 14 ex tunc (iz takratne dobe) ali ex nunc (iz sedanjega dobe). Socialne demokrate obkledajo s sumničenjem, da nastopajo za obnovitev pravnih razmer le zaradi procesa Frica Adlerja. Ali že davno pred atentatom so se borili socialni demokrate proti tem razmeram in nikdar ne bodo odnehali v tem boju. Res je, da misli na stotisoče državljanih, da bi bil Fric Adler od porotnega sodišča oproščen. Če je tako domnevanje pravilno ali ne, vseeno nastaja vprašanje: Zakaj ne pride Fric Adler pred pristojne sodnike? In enako vprašanje zastavlja na tisoče državljanih za ogromno število zaprtih. Tudi uradniška vlada nima pravice, da bi bila brez vse uvidenosti za politični pomen justičnih zakonov in spora z gosposko zbornico. Dolžnost justičnega ministra je, da predloži parlamentu program, kako misli dvigniti pravico, tako globoko zatirano v absolutistični dobi, kakšne garancije hoče podati za zgradbo pravne države, v kateri se priznava neodvisnost pravnih razsodb od uprave in zlasti od vojaških poveljstev in da se obnovi določba državnega osnovnega zakona, da se ne sme nikogar odtegovati od rednega sodnika.

Politični pregled.

Iz gosposke zbornice. Gosposka zbornica je imela v soboto plenarno sejo. Z ozirom na okolnosti, da se dogaja nebroj neugod z malimi, zlasti Browningovimi revolverji, je zbornica odobrila Eiselsbergov predlog, naj se nakup takih revolverjev znatno omeji. Potem se je vršila debata o ustanovitvi ministrstva za socialno oskrbo. Dr. Klein je naglašal nujno potrebo, da se problemi srednjega stanu posveti polna pozornost. V tej zadevi je pomoč države neobhodno potrebna. Srednji stan se sam ne more braniti proti tendencam modernega gospodarstva. V dirki med plačo in ceno bo plača vedno zaostajala. Oskrba mora biti izločena iz draginskega procesa z zadržano zvezo med konsumom in produkcijo. Stanovniške troške bo treba urediti na podlagi občekoristne gradbene delavnosti. Ko so govorili še minister dr. Mataja, grof Kiemannsegg in poročevalec dr. Exner je zbornica zakonsko osnovo glede ustanovitve ministrstva za socialno oskrbo nespremenjeno sprejela. Gosposka zbornica je nadalje pritrdila začasnemu podaljšanju nagodbe z Ogrsko ter predlogom glede oskrbe civilnih vojniških peškodovancev in njih svojcev ter glede varstva vojnih beguncev. Dan prihodnje seje se naznani pisanim potom.

Nagla sodba v Bosni odpravljena. Vrhovno armadno poveljstvo je preklicalo naglo sodbo v Bosni in Hercegovini, ki je bila tam v veljavi od 26. julija 1914.

Nemško sporočilo Angliji. Angleški minister za vnane stvari Balfour je izjavil v spodnji zbornici na neko vprašanje, da je prejela angleška vlada septembra 1917 od Nemčije s posredovanjem nekega nevtralnega diplomata poročilo, da bi bila nemška vlada vesela, ako bi zamogla podati angleški vladi kakšno sporočilo o miru. Angleška vlada je odgovorila na to, da je pripravljena, da sprejme vsako poročilo nemške vlade in da se posvetuje o njem z zavezniki. Nato nismo dobili nobenega odgovora in tudi nobenih drugih uradnih poročil o tej stvari. — Wolffov urad pripominja k temu: Začetkom septembra je prejela nemška vlada s posredovanjem neke nevtralne države vprašanje glede nemških vojnihih ciljev. Iz kakovosti poročila je bilo domnevati z vso sigurnostjo, da je bilo izvršeno vprašanje sporazumno z angleško vlado in s privolenjem njihovih zaveznikov. Nemška vlada je bila nameravala pripravljena, da odgovori na vprašanje. S posredovanjem neke nevtralne države je izrazila mnenje, da bi enostranska razglasitev nemškega stališča bila obvezna za nemško politiko. Odgovor potom kakega zaupnika je bil torej umestnejši. Vsled nadaljnjega razvoja dogodkov pa je prišla nemška vlada do prepričanja, da niso nasprotniki ukrenili nobenega koraka, da omogočijo tak neposreden odgovor. O pripravljenosti angleške vlade, da sprejme vsako poročilo nemške vlade, je bila obveščena nemška vlada šele s poročilom Balfourja. Nadaljni koraki v tej stvari z nemške strani niso bili ukrenjeni.

Rumunska vlada odstopila. Rumunski ministrski predsednik Bratianu je podal kralju demisijo skupnega kabineta. Vzrok demisije je baje v odgovoru iz Washingtona in Londona v katerem se Rumuniji ne prikriva, da v sedanjih razmerah pomoč Rumunski ni mogoča.

Boljševiki mohamedancem »Pravda«. Glasilo boljševikov, je objavila oklic vlade boljševikov, ki zagotavlja mohamedancem popolno versko svobodo in jih poziva, naj podpirajo revolucijsko vlado. Perziji so zagotovili, da bodo precej, ko se končajo vojne operacije, odpoklicali ruske čete. Vse mohamedance v orientu so pozvali, naj se takoj otresejo jarma evropskih zatiralcev.

Vojni cilji entente. Iz Londona se poročajo: Parlamentarna komisija strokovnega kongresa in vodstvo delavske stranke sta sklenili zahtevo, da naj angleška vlada v najkrajšem času v določnih izrazih avtoritativno očrta vojne cilje zaveznikov. Strokovne skupine in delavske stranke so na dan 28. decembra sklicane na zborovanje, na katerem se bo razpravljalo o vojnih ciljih. Dne 29. decembra pa se bo kongres bavil s problemom prehrane.

Italija in usoda sporazuma. Italijanski minister Nitti je zastopniku lista »Chicago Daily News« izjavil: Usoda četverosporazuma se bo odločila o Italiji. Kajti če bodo izločene Italija, Rusija in Rumunija, potem je Francija izgubljena. Italija ne potrebuje 250.000 mož za dve leti, ampak 500.000 mož za prihodnja dva meseca. Italijanska armada je bila preslabša za ogromno fronto; treba pa je predvsem kruha in premoga iz Amerike. Nitti da je vedno izjavljaval, da neče navajati števil, ker so številke »neprijetne«.

Kaledjini aretirani. »Socialdemokraten« poroča iz Stockholma, da je dobil boljševiški poslanik v Stockholmu, Vorovski, brzojavko iz Petrograda, da so aretirali Kaledjina v bližini Moskve.

Japonci niso v Vladivostoku. »Progres de Lyon« poroča iz Washingtona: Ameriški konzul v Vladivostoku dementira izkranje japonskih čet v Vladivostoku.

Volitve v ustavodajni zbor. (Agentura.) Na severni fronti je bilo izvoljenih 8 boljševikov in en Ukrajinec. V okraju Krasnojarsk so dobili socialni revolucionarji 23.622, boljševiki 9875 in kadetije 214 glasov. V Rostovu so dobili boljševiki večino glasov.

LISTEK.

DR. H. TUMA:

Internacionala.

(Dalje.)

Internationalni delavski kongresi so se vršili potem nepretrgoma leta 1866 v Genevi (Genf), 1867 v Lozanu.

Na tem kongresu je internacionalno delavstvo v prvič zavzelo svoje stališče proti evropski vojni. Šlo se je takrat za ustanovitev mirovnega kongresa. Delavstvo je od svoje strani izreklo v očiglednem sledenju načela: vojna teži pred vsem na delavskem razredu, kateremu ne jemlje le sredstva eksistence, ampak ga tudi sili žrtvovati svojo kri. Oborožen mir zahteva od truda le nekoristno delo ter veže produktivne sile. Mir je prvi pogoj splošnega blagostanja. Ne moremo pa miru utrditi drugače, nego s socialno ureditvijo, katere od strani nasprotje med produktivnim in izkoriščajočim razredom. Bistveni vzroki vojne so uboštvo in gospodarsko nesorazmerje. Ni dovolj, da se razpusti vojske, ako se ne uvede pravičnost v produkcijske razmere. Mirovni kongres se mora toraj zavzeti za:

1. odpravo stalnih vojsk,
2. emancipacijo delavskega razreda od gospodstva kapitala,

3. stvaritev zveze svobodnih držav v celi Evropi.

Kongres v Bruselu 1868 proglasil je pravico narodov, da se upro siloma oblastvom, ki pripravljajo in napovedujejo vojno in posebno izreka, da naj delavski razred v svrhu zaprečenja vojne opusti delo.

Ti internacionalni sestanki so bili vzrok, da se je leta 1869 na kongresu v Eisenahu konstituirala socialdemokratična stranka nemška. Takrat sta Liebknecht in Bebel izjavila: »Samostojna nemška socialdemokratična stranka se mora ustanoviti, ker je poleg internacionalne narodna organizacija neobhodno potrebna in bi cela internacionala brez le-te ostala sama senca«. Peti kongres je sledil v Baselu leta 1869, na katerem se je sprejela resolucija glede skupne strokovne organizacije. Šesti sledil je v Haagu leta 1872, kjer se je naglašalo nujnost skupne svetovne politične organizacije. Na sedmem kongresu v Genevi leta 1873 bilo je potreba razgovora o notranjem razmerju internacionalne same. S tem kongresom pričanja razpadati prva stara internacionala.

Ta zgodovinska dejstva nacionalisti popolnoma prezirajo in vendar pojasnjuje evidentno razmerje med internacionalizmom in nacionalizmom: internacionala bila je vzrok, da se je ustanovila prva in naposled najuglednejša organizacija delavstva v narodni skupni ene države. Substrat politične organizacije mora biti edino le konkretna socialna skupnina ali že vezana v državi ali v narodu.

Že na VI. kongresu pokazalo se je nasprotje med najodličnejšima zastopnikoma internacionalne Marks in Bakuninu. Posledica je bila, da se je centralni organ internacionalnih kongresov generalni svet preložil od bivališča Marksa v Londonu v New-York. Prva internacionala ni imela stvarne podlage v konkretnih socialnih skupinah držav in narodov, radi tega je morala razpasti. Prva internacionala predstavljala je pred vsem misel, da je delavstvo na sebi sposobno izvršiti boj proti kapitalizmu, ne glede na narodne in državne razmere. Ideja direktnega boja dela s kapitalom, emancipacijske dela, ne potem zakonodaje marveč iz sile delavcev samih. V prvi internacionali je bilo najrazličnejših socialističnih in revolucionarnih struj. Že na prvem sestanku na razstavi v Londonu bili so francoski delavci pripadniki Proudhona, angleški Owena. Z Marksem pristopili so ostanki komunistev (struja Blanqui in Babeuf). Diktatura proletariata naj bi stopila na mesto zakonodaje. Owenisti odklanjali so vsak komunizem in vsako silo, šteli so le na akcijo strokovnega združenja. Proudhonisti so odklanjali vsako intervencijo države, ter so hoteli izvesti ves delavski boj potem medsebojne pomoči. Kolektivisti (Vidal) zahtevali so zopet naj država postane lastnik tal in produkcijskih sredstev. Simonisti zahtevali so odpravo vsake zasebne lasti. Država naj bi imela tri funkcije: umetnost, znanstva in industrije. Delavci kot nositelji industrije bi bili nastavljeni državi. Država bi postala vseomogoča.

Louis Blanc in pozneje Lassalle sta bila za združevanje delavcev v zadrugah s pomočjo države, da bi potem konkurence izrinili produkcijo kapitalizma. Fourier zopet zahteval je, da mine vsa individualna trgovina, naj se vežejo direktno producentje in konsumentje. Zveza med kapitalom, delom in talentom bi bila podlaga državi v svobodnih občinah. Na kongresu v Bruselu 1868 in Baselu 1869 sprejeli so vsi protidržavljanici ime kolektivisti. Marks in Engels imenovala sta se komunisti. Kolektivizem bil je federalističen in anarhičen. Federalisti so bili posebno Italijani, Francozi in Spanci, ter so se polagoma razbili na majhne skupine v polen anarhizem. Konečni razpor prve internacionalne izvršil se je radi vprašanja tak-tike ali naj delavstvo pride do zmage potom dejanske sile, akcije, ali pa v posameznih državah potem združevanja in meščanske revolucije. Ko so se komunisti in Marks ločili, je ostala internacionala, izgubila svoj pomen. Marks in Engels povdarjala pa sta skupnost delavske organizacije v boju proti razredni državi in v svrhu, da se delavstvo polasti državne oblasti in potem pridobi oblasti človeško družbo uredi tako, da bo produkcija skupno last delavska. Na vprašanje, kaj se postavi na rušenje stare države, konstatiral je Marks, da na leti proletarijat na konkretne pojave človeške družbe, ki se izražajo na zemlji v gospodarstvu in v narodu v kulturi.

(Dalje prih.)

Dnevne beležke.

— **Begunska »podpora«.** Vredno je, da izve širša javnost, kako lajšajo avstrijske oblasti bedo beguncev, kako čvrsto jih podpirajo v nezakravljeni nesreči. Za primer navajamo učiteljsko begunsko z Ogoričkega, ki dobiva dnevno rati in beri osemindvajset vinarjev begunske podpore! Mesečne plače dobiva 150 kron in poleg tega še 8 K 40 vinarjev begunske podpore, s temi dohodki naj živi v teh časih stanu primerno! Razdeljevati take podpore, to je brutalno zasmevanje nesrečnega človeka v največji stiski. Taka »podpora« je najbrže tudi eden izmed pripomočkov, da se neguje patriotizem. Kadar bo ta učiteljica razlagala otrokom v šoli, kako naj ljubijo domovino, jo bo najbrže precej dušilo in besede jej bodo tekale prav gotovo gladko.

— **Uprava pisemske cenzure.** C. kr. pošto ravnateljstvo razglasi: Radi izločitve celga tukajšnjega uradnega okrožja iz poštnega prepovedanega območja, prenehajo za naprej v tukajšnjem okrožju vse za tako ozemlje obstoječe posebne poštne omejitve. Potemtakem se smejo pisma v tuzemstvo, v c. in kr. zasedeno ozemlje in v Nemčijo od sedaj naprej predajati za prta. Ravnotako so zopet dovoljena v prej omenjene smeri pisma naznanila in vrednostnih pismih in zavrtih ter na odrezkih poštah spremnic in poštah nakaznic.

— **Pritožbo »Slovenske Matice«** je zavrnilo državno sodišče na Dunaju z utemeljitvijo, da je roman »Gospodin Franjo« političen in da je prekoračila »Matica« z izdajo tega romana prekoračila svoj delokrog, ker »Matica« ni politično društvo.

— **Glasbena Matica** priredi jutri ob pol 8. zvečer koncert v veliki dvorani hotela »Union«. Koncert izvajata hrvatska koncertna pevka Maja pl. Strozij in koncertni pianist Bela pl. Pečić. Predprijaja vsopnic v trafiki v Prešernovi ulici št. 54. Na večer koncerta pri blagajni.

— **Umrl** je včeraj v Ljubljani Anton Terstenjak, kontrolor Mestne hranilnice ljubljanske.

— **Strankin zbor** Jugoslovanske soc. demokratske stranke se bo vršil dne 26. in 27. t. m. v mestni posvetovalnici v Ljubljani. Določene delegate, ki se še niso prijavili, prosimo, da se takoj prijavijo.

— **Vrhniški vlak** ima menda izmed vseh vlakov v Avstriji najbolj čuden vojni red. Nekaj dni vozi, potem naenkrat preneha in vrhniščanje so odrezani hipoma od prepotrebne zveze z Ljubljano. Živila, ki so namenjena z vrhniške in okolice v Ljubljano in drugam, zastajajo in se pokvarijo. Pretečeni teden je zmrznilo 42 vagonov krompirja na vrhniški postaji, ki je bil namenjen za Trst. Železniška uprava varčuje povsod tam, kjer ni treba. Naj rajše omeji promet s salonskimi in posebnimi vlaki, pa naj vzdržuje proge, ki so v splošno korist. V imenu prizadetih pozivljamo železniško upravo, da uredi reden in stalen promet na vrhniški progi.

— **Trst brez plina.** »Lavoratore« poroča, da preti Trstu nevarnost, da bo brez plina, ker se je ustavil dovoz premoga. To bi bilo naravnost katastrofalnega pomena za Trst, ker rabijo skoraj po vsem mestu plin tudi za kuho in seveda nimajo priprav, da bi nadomestili kurjavo s plinom s kakšno drugo. 17.000 otrok, ki dobiva sedaj brezplačen zajutrek, bi bilo hipoma brez zajutreka, vsa industrijska podjetja bi morala ustaviti obrate, na tisoče družin bi bilo brez tople hrane.

— **Prodaja pečene krompirja.** Kakor časopisi poročajo, je dunajska občina prepustila onim osebam, ki imajo svoje stojnice za prodajo pečene krompirja, potrebno množino krompirja proti kupnini 20 vinarjev za kilogram. Te osebe se morajo zavezati, da pečeni krompir srednje velikosti ne bodo prodajali dražje kot po 6 vinarjev komad. Ali bi ne kazalo posnemati tudi drugod dunajski vzgled?

— **»Svoboda«**, glasilo hrvatske socialne demokracije v Zagrebu je ustavila oblast. Ustanove takoj nov list »Pravda«.

— **Vesele božične praznike in srečno novo leto** voščijo iz italijanske ravnine vsem našim čitateljem in čitateljicam: Gregor Tomšič, četovalja, Ivan Proselc, četovalja; Jan Stejskal, četovalja; Konstantin Peršič, desetnik; Franc Rapuš, poddesetnik; Franc Vrabl, poddesetnik; Anton Sluga, poddesetnik; Karl Sušič, poddesetnik; Bartolo Rebuta, poddesetnik; Anton Lorenz — vsi pri divizijski pekarni 28, vojna pošta 391.

Vojna.

Dunaj, 17. decembra. (Kor. ur.) Uradno se razglasi: Na vzhodnem bojišču premirje. Na italijanskem bojišču med Brento in Piavo smo ujeli zopet 400 Italijanov. Italijanske napade smo zavrnili. Ob Plavi artiljerijski boji. Stotnik Brumowski je izvojeval svojo 27. zmago v zračnem boju. — Šef generalnega štaba.

Berlin, 17. decembra. Wolffov urad poroča iz glavnega stana: Na južnem bregu Scarpe in na posameznih mestih južnozahodno Cambrai živahen ogenj. Močan artiljerijski ogenj pri St. Quentinu. Tudi pri St. Michele in v Soudgau zelo živahen topovski ogenj. — Na

ruski fronti nič novega. — Na macedonski fronti med Vardarjem in Dojranskim jezerom so bolgarske čete zavrnile angleški napad. — Lendendorff.

Zadnje vesti.

Pogodba o premirju na ruski fronti.

Dunaj, 17. decembra. (Kor. ur.) Pogodba o premirju, sklenjena in podpisana 15. decembra v Brest-Litovsku med najvišjim armadnim vodstvom Avstro-Ugrske, Nemčije, Bolgarje in Turcije na eni strani in Rusijo na drugi strani, se glasi:

Med pooblaščenimi zastopniki najvišjih armadnih vodstev Avstro-Ugrske, Nemčije, Bolgarje in Turcije na eni strani in Rusije na drugi strani se sklene sledeče premirje, da se doseže trajen, za vse dele casten mir:

I. Premirje pričneta 17. decembra 1917 ob 12. opoldne in traja do 14. januarja 1918 dvajset dni. Stranke, ki sklepajo pogodbo, so upravitelne, da odpovejo premirju 21. dan s sedemdnevnim rokom. Če se to ne zgodi, traja premirje avtomatično dalje, dokler ga ena izmed strank ne odpove s sedemdnevnim rokom.

II. Premirje se razteza na vse bojne sile na kopnem in v zraku imenovanih oblasti na kopni fronti med Crnim morjem in Vzhodnim morjem. Premirje nastopi hkratu tudi na rusko-turških bojiščih v Aziji. Pogodbo sklepajoče stranke se zavezujejo, da ne ojačijo med premirjem številno čet na imenovanih frontah in na otokih Moon-Sunda ne glede na razvrstitev teh čet in na njihovo številnost in da ne izvrše na teh frontah nobenega premikanja čet kot pripravo za ofenzivo. Daje se zavezujejo pogodbo sklepajoči, da ne izvrše do 14. januarja 1918 na fronti med Crnim morjem in Vzhodnim morjem nobenih operativnih premikanj čet; premikanje je dovoljeno le, če se je že začelo v trenutku, ko je premirje podpisano; končno se zavezujejo pogodbo sklepajoče stranke, da ne zbirajo nobenih čet v lukah Vzhodnega morja vzhodno od 15. stopnje dolžine vzhodno od Greenwicha in v lukah Crnega morja, dokler traja premirje.

III. Kot demarkacijske črte na evropski fronti veljajo obojestranske najprednejše ovire lastnih postojank. Te črte se smejo prekoračiti le pod pogoji številke 4. Tam, kjer ni sklenjenih postojank, velja obojestransko za demarkacijsko črto ravna črta med najprednejšimi zasedenimi točkami. Prostor med obema črtama je nevtralen. Prav tako so tudi plovne reke, ki ločijo obojestranske postojanke, nevtralne in je plovba po njih prepovedana, izjema je le, če gre za pogojeno trgovsko plovbo. V odsekih, kjer so pozicije daleč narazen, določijo demarkacijske črte kar najhitreje komisije za premirje (številka 7). Na rusko-turških bojiščih v Aziji določita demarkacijske črte in promet preko njih (številka 4) obojestranska najvišja poveljnika.

IV. Da se razvijejo in utrdijo prijateljski odnosi med narodi strank, ki sklepajo pogodbo, se dovoli organizirano občevaranje čet pod sledečimi pogoji:

1. Občevaranje je dovoljeno za parlamentarje, za člane komisij za premirje (številka 7) in njihove zastopnike. Ti vsi morajo imeti izkaze od najmanj enega zbornega poveljstva oziroma od zbornega komiteja.

2. Na vsakem odseku ene ruske divizije je dovoljeno organizirano občevaranje na dveh do treh mestih. V to svrhu se napravijo sporazumno z nasprotni sestoječimi divizijami občevarna mesta v nevtralni zoni med demarkacijskimi črtami; ta mesta se označijo z belimi zastavami. Občevaranje je dovoljeno le podnevi, od solnčnega vzhoda do solnčnega zahoda. Na občevarnih mestih ne sme biti hkratu nikdar več kakor 25 pripadnikov vsake stranke brez orožja. Izmenjava vesti in časopisov je dovoljena. Odprta pisma se smejo oddajati za odposiljanje. Prodaja in izmenjava blaga za vsakdanjo rabo je dovoljena na občevarnih mestih.

3. Pokopavanje padlih je dovoljeno v nevtralni zoni. Natančnejše določbe izdajo vsakokrat obojestranska divizijska ali višja službena mesta.

4. O povratku odpuščenih pripadnikov armade ene dežele, ki so doma na drugi strani demarkacijske črte, se odloči šele pri mirovnih pogajanjih. Semkaj spadajo tudi pripadniki poljskih čet.

5. Vse osebe, ki proti določbam I do 4, prekoračijo demarkacijske črte nasprotne stranke, se pridržijo in vrnejo šele ob sklepu miru ali ob odpovedi premirja. Pogodbo sklepajoče stranke se zavezujejo, da pouče svoje čete s strogi povelji in natančnim poukom o tem, da izpolnjujejo čete občevarne pogoje in o posledicah kršitve teh pogojev.

V. O vojni na morju se določa sledeče: 1. Premirje obsega Crno in Vzhodno morje vzhodno od 15. stopnje dolžine od Greenwicha in sicer vse tam se nahajajoče pomorske in zračne vojske čete pogodbu sklepajočih strank. Glede premirja v Belim morju in v ruskem obrežnem vodstvu Severnega ledenega morja bodeta sklenili nemško in rusko pomorsko vodstvo v medsebojnem sporazumevanju po-

seben dogovor. Napadi na trgovske in vojne ladje naj po možnosti v tem vodstvu že sedaj prenehajo. V ta poseben dogovor naj se sprejmejo določila, ki naj preprečijo, da bi se pomorske vojske pogodbu sklepajočih strank spopadale na drugih morjih. 2. Napadi na morju ali iz zraka na luke in obrežja drugih pogodbu sklepajočih strank bodo na vseh morjih prenehali. Prepovedano je tudi, da bi v lukah, ki so zasedene od ene stranke, pristajale ladje druge stranke. 3. Prepovedano je, da bi se preletale luke in obrežja drugo pogodbu sklepajoče stranke, isto velja glede demarkacijske črte na vseh morjih. 4. Demarkacijske črte tako a) v Crnem morju: od svetilnika pri Olinci (izliv Sv. Jurija) do rta Jeros (Trapezunt); b) v Vzhodnem morju: od otoka Ropö čez zapadno obrežje Wormsa do Bogskaer in od tam do Svenske Högar. Natančna določitev črte med Wormsom in Bogskaerom se prepušča komisiji za premirje v Vzhodnem morju s pristavkom, da je ruskim pomorskim silam ob vsakem vremenu zagotovljena ena voznja v allandsko jezero. Ruske pomorske vojske ne bojo prekoračile demarkacijske črte proti jugu, pomorske vojske zaveznikov ne proti severu. Rуска vlada prevzame poročstvo, da se bodo pomorske vojske sile entente, ki se ob pričetku premirja nahajajo severno od demarkacijske črte, ali bi pozneje tje dospele, zadržale ravno tako kakor ruske pomorske sile. 5. Trgovina in trgovska plovba v morskem okrožju, označenem v števil 1, odstavek 1, je svobodna. Določila za trgovino in naznanilo varnih pomorskih cest za trgovske ladje se prepuščajo komisijam za premirje v Crnem in Vzhodnem morju. 6. Pogodbo sklepajoče stranke se zavezujejo, da v dobi premirja ne bodo izvršile nikakih priprav za vojne operacije na morju.

VI. Da ne pride do nemirov ali neljubih dogodkov na fronti, se ne smejo izvrševati vaje z artiljerijskim učinkom bližje kakor 5 km, z artiljerijskim učinkom bližje kakor 15 km za fronto. Vojna z minami na kopnem preneha popolnoma. Zračne boje sile in baloni morajo biti v okrožju 10 km široke zračne zone za lastnimi demarkacijskimi črtami. Dela v postojankah za najprednejšimi žičnimi ovirami so dovoljena; dovoljena niso dela, ki bi služila kot priprave za napade.

VII. Ko prične premirje, se snidejo komisije za premirje (zastopniki vsake države, udeležene na dotičnem frontnem mestu); te komisije prevzamejo izvedbo vseh vojaških vprašanj o izvršitvi pogojev za premirje v dotičnih okrožjih. Te komisije so:

1. Riga za vzhodno morje.
2. Dvinsk za fronto od Vzhodnega morja do Dvine.
3. Brest-Litovsk za fronto od Dvine do Pripjata.
4. B. rdičev za fronto od Pripjata do Danjstra.
5. Kolč. švar.
6. Focani za fronto od Dniestra do Črnega morja; meje med komisijami 5 in 6 po obojestranskem sporazumu.
7. Odesa za Crno morje.

Te komisije dobe neposredne telefonske zveze brez kontrole za zvezo z domovino. Zveze zgrade v lastni deželi do srede med demarkacijskimi črtami dotična armadna vodstva.

Tudi na rusko-turških bojiščih v Aziji se uredi take komisije sporazumno z obojestranskimi vihovnimi poveljniki.

VIII. Pogodba o počitku orožja z dne 3. decembra 1917 in vse doslej sklenjene določbe o počitku orožja ali premirju na posameznih frontnih oddelkih se razveljavijo s to pogodbo za premirje.

IX. Pogodbo sklepajoče stranke prično takoj s pogajanjem za mir, ko se podpiše ta pogodba. X. Izhajajoč iz načela o svobodi, neodvisnosti in teritorialni nedotakljivosti nevtralne perzijske države, sta pripravljena turška in ruska najvišja armadna vodstva, da odtegneta svoje čete iz Perzije. Čim prej stopijo ta vodstva v perzijsko vlado v zvezo, da uredi podrobnosti o izpraznitvi in vse odredbe, potrebne za udržitve onega načela.

XI. Vsako pogodbo sklepajoča stranka dobi en izvod te pogodbe v nemškem in ruskem jeziku, ki jo podpišejo pooblaščen zastopniki.

Mirovna pogajanja v Brestu Litovskem.

Dunaj 17. decembra. Za prihodnjo sredo sklicani delegacijski odsek za vnanje zadeve najbrže ne bo imel seje, ker bo minister vnanjih zadev grof Czernin odpotoval v Brest Litovsk, da se udeleži mirovnih pogajanj z Rusijo.

Berlin 17. decembra. Državni tajnik dr. pl. Kühlmann se poda v Brest Litovsk, kjer bo vodil mirovna pogajanja z Rusijo.

Srbija za mir.

Basel 17. decembra. »Morning Post« poroča: Srbska vlada je predložila v soboto kolektivno zahtevo vladam entente, glede premirja in mirovnih pogajanj na vzhodu in na Balkanu.

Aprovizacija.

Premog za X. okraj se bode prodajal pri g. Ugerju v skladiščih Kranjske stavbene družbe in sicer na št. 3 dne 20. decembra, na št. 4 dne 21. decembra.

Uradniške skupine dobe meso v cerkvi sv. Jožefa v sredo, 19. t. m. popoldne. D. ločen je tale red: od pol 2. do 2. prva uradniška skupina

št. 1 do 200. od 2. do pol 3. prva uradniška skupina št. 201 do konca. Od pol 3. do 3. druga uradniška skupina, od 3. do pol 4. tretja uradniška skupina, od pol 4. do 4. četrta uradniška skupina. 1 oseba dobi četrto kg, 2 osebi pol kg, 3 in 4 osebe tretje kg, 5 in 6 oseb 1 kg, 7 in 8 oseb 1 in četrto kg, več oseb 1 in pol kg. Prosimo, da se ravna po označenih urah in da ne prihajajo ne prej, ne pozneje kakor je treba.

Meso na rumene in rdeče izkaznice A dobe stranke v sredo 19. t. m. popoldne v cerkvi sv. Jožefa od 4. do tretje na 5. Prosimo, da se ravna po označenih urah in da ne prihajajo ne prej, ne pozneje kakor je treba.

Krompir za V. okraj dobe stranke V. okraja pri Mülseisu v sredo 19. t. m. četrtek 20. t. in v petek 21. t. m. Določen je tale red: v sredo od 2 do 3 popoldne št. 1 do 100, od 3 do 4 št. 101 do 200, od 4 do 5 št. 201 do 300. V četrtek popoldne od 8 do 9 št. 301 do 400, od 9 do 10 št. 401 do 500, od 10 do 11 št. 501 do 600, popoldne od 2 do 3 št. 601 do 700, od 3 do 4 št. 701 do 800, in od 4 do 5 št. 801 do 900. V petek popoldne od 8 do 9 št. 901 do 1000, od 9 do 10 št. 1001 do 1120 in od 10 do 11 št. 1120 do konca. Vsaka oseba dobi 15 kg, kilogram stane 30 vin.

Sodruzi! Sodružice!

V zmislu organizacijskega pravilnika sklicujemo na 25. in 26. dec. t. l. v Ljubljani

redni strankin zbor

z dnevnim redom:

1. Poročila a) tajništva; b) blagajne. Poroča sodrug Josip Petejan.
2. Politični položaj — poroča sodrug dr. H. Tuma.
3. Organizacija in taktika — poroča sodrug Melhior Cobal.
4. Tisk — poroča sodrug Anton Kristan.
5. Delavstvo v vojni: a) aprovizacijsko delo — poroča sodrug Anton Kristan; b) socialna zakonodaja — poroča Josip Kopač.
6. Volitev izvrševalnega odbora.
7. Raznoterosti.

Zastopnike na strankin zbor imajo pravico odposlati: a) vsaka krajevna organizacija po enega do 50 članov in za vsakih daljnih 100 članov po enega; b) vsaka okrajna organizacija po dva; c) vsaka deželna organizacija po dva. Organizirani sodruzi posameznih industrijskih skupin imajo pravico poslati iz vsake dežele po dva zastopnika; volitev teh odposlancev posreduje okrajni odbor. Kraji, kjer so ženske organizirane smejo poleg sodrugov voliti tudi sodružice za zastopnice.

Predloge je vpslati vsaj 14 dni pred zborom izvrševalnemu odboru na upravo »Napreja« v Ljubljani.

Izdajatelj in odgovorni urednik:
Josip Petejan.
Tisk »Učiteljske tiskarne« v Ljubljani.

Občno konsumno društvo v Zagorju ob S. reg. zadr. z om. zav.

Zadruga je najboljša aprovizacijsko mesto, ki preskrbljuje z vsemi potrebščinami svoje članke po najugodnejših cenah.

Član konsumnega društva lahko postane vsakdo.

Vstopnina in delež sta razmeroma majhna.

Delež se lahko odplačuje v rokih.

Občno konsumno društvo v Idriji

registr. zadr. z om. zav.

Trgovina s specerijskim manufakturnim in konfekcijskim blagom, obuvali, opojnimi pijanci.

Pisarna v Idriji št. 446.

Prodajalne:
Centralna v Idriji.

Podružnice:
Na Brusovžu in Podgorami v Idriji in v Spodnji Idriji.

Lastna posestva, valčni mlin.

Pristopnina znaša 2 K, delež 40 K.

— Delniška glavica —
K 10.000.000.

Sprejema vloge na knjižice in tekoči račun proti ugodnemu obrestovanju.

LJUBLJANSKA KREDITNA BANKA

— V LJUBLJANI. —

— Poslovnica c. kr. avstrijske razredne loterije. —

Podružnice v Splitu, Celovcu, Trstu, Sarajevu, Gorici (t. č. v Ljubljani) in Celju.

Rezervni fond i okroglo
K 1.500.000.

Kupuje in prodaja vse vrste vrednostnih papirjev, financira erarične dobave in dovoljuje aprovizacijske kredite.